

САВЕЗ РАЧУНОВОЋА И РЕВИЗОРА СРБИЈЕ

Serbian Association of Accountants and Auditors

ЗАКЉУЧЦИ

СА 46. СИМПОЗИЈУМА САВЕЗА РАЧУНОВОЋА И РЕВИЗОРА СРБИЈЕ
ЗЛАТИБОР, 2015.

У периоду од 28. до 30. маја 2015. године, Савез рачуновођа и ревизора Србије, реномирана и светски призната организација професионалних рачуновођа, у години јубилеја - 60 година успешног рада и развоја, са суорганизаторима државним економским факултетима из Београда, Ниша, Новог Сада, Крагујевца и Косовске Митровице, одржао је на Златибору традиционални 46. симпозијум - Рачуноводство и пословне финансије у савременим условима пословања под називом **“Актуелни проблеми и перспективе рачуноводства и финансија”**. Симпозијум је имао карактер научног скупа са међународним учешћем.

На овом највишем научном скупу професионалних рачуновођа у Србији на коме су узели учешће и представници приватних факултета, размотрени су актуелни рачуноводствени и пословно финансијски проблеми. Компетентни аутори су саопштили 17 унапред припремљених реферата, систематизованих у три тематске целине: **Рачуноводство и рачуноводствена регулатива - узроци успона и пада; Рачуноводство и управљање вредностима пословног система и Управљање финансијама у финансијском и реалном сектору**. Сви радови штампани су у посебном Зборнику

У исто време на округлом столу оранизованом под називом: **“Колико лоша рачуноводствена регулатива кошта привреду Србије?”**, додатно су разматрани и текући проблеми везани за законску рачуноводствену регулативу.

Из суштине садржаја реферата и дискусија учесника усвојен је резиме.

Резиме рада Симпозијума

1. Законска регулатива као део укупне рачуноводствене регулативе у републици србији у последњих петнаест година интензивно игнорише достигнућа светске и националне рачуноводствене теорије и праксе финансијског извештавања, што је резултирало некавалитетним и нетранспарентним финансијским извештавањем, шта више, нека од законских решења потпуно су непозната европској и глобалној пракси финансијског извештавања.
2. Актуелни закон о рачуноводству ("Службени гласник РС" бр. 62/13) и подзаконска акта донета на основу њега практично су искључили међуна-

- Ген. секретар 3239-444 • Секретаријат 3344-447, 3345-001 • Едукација 3344-404 • Чланство 3343-215 • Уредништво 3241-948 • Саветници 3233-076, 3344-543 • Претплата и продаја 3233-088, 3238-611 • Рачуноводство 3344-405 • Телефакс 3231-220, 3345-527 • www.srrs.rs • E-mail: info@srrs.rs • Текући рачуни • 145-4955-48 • 355-1007841-95 • 170-30005006000-83 • Београд, Његошева 19 • п.ф. 403 • ПИБ 100299567 • Мат. бр. 07000464 • Шифра делат. 9412

International
Federation of
AccountantsFederation of
European Accountants
Federation des Experts
comptables EuropéensInternational
Accounting
Standards
BoardFCM
Fédération des
Experts Comptables
MéditerranéensSouth-East
Europe Federation of
Professional
Accountants

родну професионалну регулативу и професионално стручног рачуновођу, кључне основе квалитета финансијског извештавања.

3. Пошто информације садржане у финансијским извештајима представљају средишни део тржишних информација, Република Србија нема основу за утемељење и развој тржишне економије - посебно тржишта капитала и кредита, а самим тим ни значајне основе за укључивање Србије у европске и глобалне пословне и финансијске токове.
4. Оцена финансијског положаја и успешности пословних система како у приватном тако и у јавном сектору, као и привреде као целине са некавалитетним финансијским извештавањем је значајно ограничена, а процена будућности несигурна и неутемељена.
5. Некавалитетни финансијски извештаји у Републици Србији подстичу нелегално пословање и корупцију, чине вероватнијим банкротство пословних система, и угрожавају функционалност и ефикасност дела правосудног система.
6. Рачуноводствене информације су у основи креирања вредности пословних система за разноврсне стејкхолдере, што намеће потребу изградње и унапређења интегрисаног пословно финансијског извештавања, истраживање нових модела, метода, инструмената и техника управљања уз значајно уважавање пословних и финансијских ризика, како у приватном тако и јавном сектору.

Управљање финансијама уопште, а самим тим и у финансијском и јавном сектору значајним делом се наслања на пословно финансијске информације, које потичу из званичних финансијских извештаја и извештаја који се припремају за потребе ефективног и ефикасног управљања пословних система.

На основу презентираних реферата и дискусија у оквиру расправе на округлом столу донети су:

Закључци 46. Симпозијума

1. Квалитетно финансијско извештавање треба да обезбеди поверење у финансијске извештаје, које све више постаје пословни императив. Законска рачуноводствена регулатива у Србији је неприродно подељена, врло разуђена и нестабилна, због чега је квалитет актуелног финансијског извештавања компромитован и пословни ризици су врло значајни. Некавалитетно финансијско извештавање има далекосежне негативне последице по економски раст и друштвени развој. Наиме, не постоји један од значајних основа за утемељење и развој тржишне економије, односно функционисање тржишта капитала и кредита. Потом, нема реалних услова за адекватно мерење економског раста и развоја. Ограничене су могућности за сузбијање превара и корупције, као и коришћење предности глобализације. Једном речју, компромитована је заштита јавног интереса као основе развоја економије и друштва. Лош и неодговарајући квалитет финансијског извештавања у Србији, такође, онемогућава правилно функционисање значајног дела правосудног система.

2. Финансијски извештаји, као инструмент комуницирања између предузећа и инвеститора, су од великог значаја за функционисање појединачних пословних субјеката,

стабилност и ефикасност финансијског тржишта и раст националне економије. Процеси прибављања преко потребног капитала, привлачење инвеститора, смањење информационе асиметрије и ризика негативне селекције, чине ургентним уједначавање финансијског извештавања са релевантном међународном регулативом. Финансијски извештаји у Србији нису усаглашени са Директивом 2013/34, Међународним стандардима финансијског извештавања, као ни са финансијским извештајима земаља које имају богату рачуноводствену традицију, као што су Немачка, УК, Француска и SAD. Бројна решења која немају теоријску утемељеност и која не постоје нигде у свету, компромитују рачуноводствену професију и представљају велики корак уназад у рачуноводственој пракси. Штете које због тога настају су изузетно велике. Оне се не мере само великим трошковима које има привреда при преласку на нове обрасце финансијских извештаја. Много су већи имплицитни трошкови који настају као последица презентовања недовољно квалитетних информација, односно штете које ће настати за инвеститоре, појединачна предузећа, државу, тржиште капитала, националну економију и рачуноводствену професију. Отуда, постоје веома озбиљни разлози за израду нових образаца финансијских извештаја, при чему је неопходан другачији, далеко озбиљнији и одговорнији приступ законодавца према рачуноводству као професији од јавног интереса.

3. Обезбеђење квалитетног извештавања у измењеном пословном окружењу, које одликују глобализација економије, повећање сложености пословања, комплексност регулативе, брзе промене у технологији, неопходност руковања сложеним информатичким системима и великим базама података, захтева глобализацију рачуноводствених стандарда и рачуноводствених пракси. Савремени рачуновођа се данас у свету суочава са бројним изазовима у процесима имплементације професионалне и законске регулативе и обезбеђења квалитетних финансијских извештаја у складу са захтевима јавног интереса. Компетентност професионалних рачуновођа подразумева висок ниво знања и вештина не само из финансијског и управљачког рачуноводства, већ и из дисциплина као што су корпоративне финансије, финансијска тржишта, комуникационе технологије, компанијско право, управљање ресурсима и сл. Овакав ниво знања обезбеђује се кроз квалитетан редовни систем образовања, додатно професионално усавршавање у процесу стицања професионалних звања и примену концепта континуиране едукације након стицања професионалних квалификација. Могућност измештања рачуноводствених услуга у друге земље, услед недовољне компетентности и конкурентности рачуновођа, носи са собом ризике опадања рачуноводствених вештина и смањења броја професионалних рачуновођа, што води даљем компромитовању рачуноводствене професије у земљама у транзицији, каква је и Србија. Законодавац, као креатор рачуноводствене регулативе мора да подстиче стварање високообразованих компетентних професионалних рачуновођа. У супротном, законодавац не може да избегне одговорност за урушавање рачуноводствене професије и штете које из тога произилазе.

4. Примена концепта фер вредности у условима непостојања најпоузданије основе вредновања – тржишта, садржи у себи мању или већу дозу ризика. У циљу смањења ризика, имплементација концепта фер вредности захтева постојање квалитетних и високообразованих професионалних рачуновођа. Пошто МСФИ и МСФИ за МСЕ сами по себи не представљају гарант објективности финансијских извештаја, тек ослањањем на етику, која у општијем контексту укључује како пословну етику, тако и етику професионалних рачуновођа и њихову професионалну оспособљеност, могу се очекивати респектабилни резултати ефективне примене концепта фер вредности. Чињеница да актуелна законска рачуноводствена регулатива у Србији игнорише

међународно признату рачуноводствену професију и етику професионалних рачуновођа, упућује на потребу преиспитивања законске рачуноводствене регулативе и њеног усмеравања ка квалитету финансијског извештавања уз уважавања професије и етике као равноправних чинилаца тог квалитета. Омогућавање и дефинисање примене концепта фер вредности од стране законске рачуноводствене регулативе истовремено значи и потребу да се у оквиру пореских прописа везано за опорезивање имовине и опорезивање добити правних лица изврше усклађивања и прецизирања поводом утврђивања пореске основе на бази употребе фер вредности, што тренутно није случај и што има за последицу веће оптерећење пореских обвезника.

5. Утицај регулаторног лимитирања продајних цена учинака ентитета под државном контролом одражава се на све сфере пословања и општу слику пословне и финансијске ефикасности и одрживости ових ентитета. Примена новодонетог стандарда IFRS 14 – *Регулаторно-условљени рачуни временских разграничења* почев од 1. јануара 2016. године треба да омогући сагледавање и квантификовање утицаја лимитирања продајних цена учинака ових ентитета на њихово пословање и њихове перформансе.

6. Савремено стратешко рачуноводство има значајну улогу у развоју и нефинансијског извештавања, односно оно има улогу креатора, организатора и реализатора, то јест носиоца активности нефинансијског извештавања, као и у сагледавању идеја и обележја која обезбеђују даљи развој односа стратешко управљачке димензије управљачког рачуноводства и нефинансијског извештавања, с једне стране, и савременог менаџмента предузећа с друге стране.

7. Савремени модели мерења перформанси промовишу се као моћни стратешки алати који олакшавају процесе (ре)дефинисања и реализације стратегије, обезбеђујући системски приступ превођењу стратегије у јасно предвидљиве и мерљиве циљеве. Интегрисане системе мерења и управљања перформансама потребно је обазриво дизајнирати и имплементирати будући да неадекватно дизајнирани системи, не само да неће донети очекиване користи, већ могу имати и негативне импликације по организационе перформансе.

8. Примена програмског буџетирања у Србији подразумева законодавне, институционалне и организационе претпоставке за његово доследно и поступно спровођење, а на нивоу ентитета треба успоставити ефикасан систем одговорности, мониторинга и евалуације у свим фазама и по свим елементима и субјектима укљученим у реализацију циљних програмских активности и пројеката. Међутим, у Србији нису остварене све законодавне, институционалне и организационе претпоставке које би омогућиле доследно и потпуно спровођење изабраних програмских активности и пројеката, односно трошења која настају њиховом реализацијом са успостављеним мерама перформанси, па је неопходно обезбедити следеће: усклађеност система извршења стратешких и развојних докумената између појединих ресора, исказивање циљних користи јавног сектора, дефинисање мера перформанси уз уважавање мултициљности јавног деловања.

9. Упркос опредељењу за примену MPC JC у јавном сектору у Србији се и даље примењује национална регулатива као последица става надлежног органа према коме је

примена МРС ЈС онемогућена будући да исти нису преведени и одобрени. Међутим СРРС, као члан ИФАК-а превео је и објавио званична издања МРС ЈС чиме је створена могућност за њихову примену. Недоследност законодавне и извршне власти огледа се такође у чињеници да важећи системски закон није праћен одговарајућом подзаконском регулативом из области рачуноводства и финансијског извештавања корисника јавних средстава. Највећи недостатак рачуноводственог евидентирања и финансијског извештавања јавног сектора није само у непримењивању МРС ЈС, нити у томе што се не примењује обрачунска рачуноводствена основа, коју препоручују сва међународна рачуноводствена тела, већ у томе што се примењује модификована готовинска рачуноводствена основа. Дакле, и поред познатих и признатих решења добре праксе извештавања у свету иде се у правцу националних решења, која не обезбеђују транспарентност нити упоредивост финансијских извештаја јавног сектора.

10. Правилно одређивање трансферних цена је од великог значаја како са становишта успешности пословања, тако и са становишта међусобних односа повезаних правних лица, али и са становишта ширих друштвених интереса, првенствено ради исказивања правилне основице за опорезивање добитка. Даље уклађивање законске регулативе и методолошких механизма у Србији са смерницама ОЕСД за примену правила о трансферним ценама за мултинационалне компаније и пореске управе треба да допринесе правилном одређивању трансферних цена и контроли исправности њиховог одређивања.

11. Инвестирање капитала има за циљ остваривање што више стопе приноса уз што мањи степен ризика, због чега је неопходно управљање ризиком. Управљање ризиком подразумева низ активности: анализу пословне активности, идентификовање ризика, дефинисање могуће реакције на текући и потенцијални ризик, као и праћење и информисање о ризику. Идентификовање и контрола ризика омогућавају његово свођење на дозвољену меру, која се као таква може планирати, а уз остварење плана треба очекивати максимирање пословног успеха. Систем управљања ризиком штити предузеће и интересна групе додајући вредност, док организације које не разумеју ризике у потпуности нису у могућности да ефикасно спроводе дефинисану стратегију.

12. Приликом дефинисања прихватљивог нивоа ризика, уз који може да се обезбеди стабилност добитка и креирање додате вредности за власнике могуће је користити финансијске деривате (изведене финансијске инструменте) као што су: опције, фјучерси, форварди, свопови и сл. Међутим, примена деривата у предузећима подразумева разумевање међузависности приноса и ризика, процену неочекиваних губитака и адекватно структуриран систем управљања ризиком.

13. Врховне ревизорске институције имају кључну улогу у ревизији система и процеса управљања јавним средствима. Оне би требало да указују и на регулаторни оквир и тако да допринесе стабилности система финансијског управљања и одговорности свих корисника средстава у оквиру свеукупне јавне потрошње. На основу изражавања мишљења екстерних јавних ревизора о финансијским извештајима ентитета јавног сектора може се закључити да ли су њихове пословне активности и финансијске трансакције извршене у складу са законским прописима и да ли су јавна средства коришћена на ефикасан начин.

14. У финансијском сектору Републике Србије осигурање заузима друго место иза банкарства према: величини билансне суме, капитала и броја запослених, с тим да је изражен растући тренд броја запослених и опадајуће учешће у капиталу финансијског сектора. Учешће премије у БДП Републике Србије износи 1,9% (69. место у свету), док премија по становнику износи 78 евра (70. место у свету). Наведени подаци указују на неразвијеност овог сектора у смислу његовог учешћа у финансијском систему Србије, мада би осигуравајућа друштва требало да буду један од главних извора понуде капитала на тржишту капитала. Посебно важно подручје делатности осигурања које пружа могућности за даљи раст је животно осигурање с обзиром да код нас премија по становнику износи свега 5евра (свега 5% становништва је животно осигурано).

15. Имовина електропривредних предузећа представља веома вредно богатство чијом се употребом у обављању делатности остварују значајне економске користи. Због тога, вредновање ове имовине према МРС и МСФИ доприноси квалитету финансијског извештавања јер се имовина у извештају о финансијском положају исказује по фер вредности заснованој на тржишним ценама. Проблеми у вези са поступком вредновања узроковани су недостатком квалитетне информационе основе за вредновање и тешкоћама у примени приступа и метода вредновања, односно аналитичке методологије и стандарда вредновања.

16. Савез рачуновођа и ревизора Србије, као међународно призната организација професионалних рачуновођа, члан Међународне федерације рачуновођа, Европске федерације рачуновођа и других регулаторних тела, изградила је транспарентан систем едукације професионалних рачуновођа. Она интензивно прати њихов рад и континуирано их усавршава у складу са глобалним чланским правима и обавезама. Савез је уредио целокупну процедуру остваривања права професионалних рачуновођа у националним оквирима. Он за потребе свог чланства преводи МСФИ, МСФИ за МСЕ, МСР и другу професионалну регулативу. Кроз званичну сарадњу и потписан споразум са скоро свим факултетима економског усмерења ради на унапређењу редовног образовања и професионалног усавршавања у Србији и шире. Професионалне исправе Савеза о стеченим професионалним звањима издају се у складу са Међународним стандардима едукације и регистрованим делатностима код надлежног регистрационог органа и признају се у свету, што значи да је Савез својим активностима испунио глобалне стандарде професионалне регулације рачуноводствене професије. Таквим својим радом Савез успорава интезивно урушавање квалитета финансијског извештавања у Србији, чему је добрим делом доприносила и доприноси лоша законска регулатива.

На основу претходно формулисаних закључака, а у циљу превазилажења назначених актуелних проблема организатори Симпозијума дају следеће:

ПРЕПОРУКЕ – ПРЕДЛОГЕ УЧЕСНИКА СИМПОЗИЈУМА

I. У циљу тренутног заустављања даљег урушавања ионако лошег квалитета финансијског извештавања у Републици Србији захтевају се хитне промене актуелног Закона о рачуноводству и подзаконских аката базираних на њему у следећим деловима:

1. Доношење нових подзаконских аката о обрасцима финансијских извештаја по обиму и садржини усаглашених са МСФИ и другом међународном професионалном регулативом, као и Директивом Европске уније 2013/34 и специфичностима Србије и на основу тога конципиран контни оквир;
2. Укидање посебног контног оквира и посебних билансних шема за друга правна лица;
3. Стављање ван снаге правилника који се односи на вредновање билансних ставки микро и других правних лица;
4. Омогућити примену МСФИ за све обвезнике извештавања, уколико им то одговара;
5. Разврставање правних лица треба ускладити са Директивом 2013/34;
6. Створити услове за примену МРС за ЈС у јавном сектору;
7. Укидање обавезе посебног достављања финансијских извештаја за статистичке потребе, односно увести јединствено достављање финансијских извештаја за све потребе, а рок достављања финансијских извештаја у циљу њихове благовремености треба да буде крај фебруара наредне године за извештаје претходне године;
8. Посебно прописати примену етичког кодекса за професионалне рачуновође; и
9. Редуковати могућност вођења пословних књига по систему простог књиговодства;

II. Актуелни законски прописи не дају ни минимум услова за утемељење квалитета финансијског извештавања у Републици Србији, па је због тога потребно хитно приступити доношењу новог Закона о рачуноводству и других прописа о финансијском извештавању по угледу на најразвијенију теорију и најбољу праксу у свету, који би били темељ квалитета и континуираног унапређења квалитета финансијског извештавања. Ово, тим пре, што препоруке Комисије ЕУ дате у делу 4.6, Поглавља 6. Скрининга из децембра 2014., инсистирају на усклађивању и упућује на то да "потребни су даљи напори како би се постигла усклађеност са Директивом ЕУ 2013/34". Такав Закон о рачуноводству и други прописи о финансијском извештавању би:

1. Били општи регулаторни оквир финансијског извештавања приватног и јавног сектора;
2. Прописали обавезну примену међународне рачуноводствене регулативе за приватни и јавни сектор уз уважавање правних тековина Европске уније, када је реч о финансијском и другим облицима извештавања, ревизији финансијских извештаја, мониторингу и имплементацији корпоративних захтева извештавања и управљања, јавним овлашћењима, корпоративном управљању и етици;
3. Детерминисали адекватан институционални оквир у смислу регулисања одговорности за финансијско извештавање и координације активности финансијског извештавања (постојеће институције: Национална комисија за рачуноводство и Одбор за јавни надзор уредити у погледу надлежности, независности и начину функционисања по угледу на најбољу европску у светску праксу), а посебно **улогу и задатке професионалних организација;**

4. Дали општи оквир за изградњу људских ресурса за финансијско извештавање, односно формирање и одржавање знања, вештина, професионалних вредности и ставова, као и етичког понашања професионалних рачуновођа;
5. Створили услове за изградњу капацитета и успостављање процеса финансијског извештавања, односно постављање стратегије и акционог плана финансијског извештавања у Републици Србији.

У циљу реализације наведених предлога неопходно је започети процес хитног доношења нових прописа и у ту активност укључити професионално струковну асоцијацију Савез рачуновођа и ревизора Србије, у складу са Закључком и Смерницама Владе Републике Србије за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа („Службени гласник РС“, бр. 90/14), представнике академске заједнице економског усмерења и компетентне професионалне рачуновође из праксе.

Председник Комисије за закључке
Проф. др Благоје Новићевић

Председник Симпозијумског одбора
Проф. др. Слободан Малинић

